Polska na czasie

Emocje między językami

STOWARZYSZENIE PORADNIA POLONIJNA

Podróż do Krainy Emocji

Scenariusz zajęć dla dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat)

Autorka: Sandra Walecka

Opracowanie graficzne: Monika Lewandowska

INSTYTUT ROZWOJU JĘZYKA POLSKIEGO

Sfinansowano przez
Instytut Rozwoju Języka Polskiego
ze środków budżetu państwa

Dlaczego warto poruszyć ten temat?

Emocje towarzyszą dzieciom każdego dnia. Wpływają na ich zachowanie, relacje z innymi oraz sposób uczenia się. Umiejętność rozpoznawania i nazywania emocji jest jednym z najważniejszych elementów rozwoju społeczno-emocjonalnego. Dziecko, które potrafi powiedzieć: „Jestem smutny", „Boję się", „Cieszę się", łatwiej komunikuje swoje potrzeby i skuteczniej radzi sobie w codziennych sytuacjach.

W przypadku dzieci dwujęzycznych i uczących się języka polskiego jako odziedziczonego lub obcego temat emocji ma szczególne znaczenie. Dzieci często funkcjonują w dwóch językach i dwóch kulturach, a ich doświadczenia emocjonalne mogą być związane z różnymi miejscami, osobami i językami. Warto stworzyć przestrzeń, w której będą mogły poznać polskie słownictwo dotyczące emocji, opowiedzieć o swoich przeżyciach i odkryć, że emocje można wyrażać w każdym języku.

Zajęcia rozwijają kompetencje językowe, empatię oraz umiejętność rozumienia siebie i innych. Wspierają też budowanie pozytywnych relacji. Dzięki aktywnym zabawom, ruchowi i rozmowie dzieci uczą się, że wszystkie emocje są naturalne i potrzebne, a nazywanie ich jest pierwszym krokiem do lepszego rozumienia siebie i otaczającego świata.

Czego będziesz potrzebować?

Przed rozpoczęciem zajęć przygotuj materiały potrzebne do zabaw, ćwiczeń ruchowych i rozmów. Wydrukuj załączniki, wytnij obrazki i przygotuj przestrzeń do swobodnego poruszania się po sali.

- Ilustracje przedstawiające radość, smutek, złość i strach (załącznik nr 1).
- Cztery sznurki, skakanki lub obręcze do wyznaczenia Wysp Emocji, najlepiej w kolorach: zielonym, niebieskim, czerwonym i fioletowym.
- „Magiczne iskierki", np. duże kolorowe klocki lub żetony dobrane do wieku dzieci.
- Kubeczek lub pojemnik na „iskierki".
- Duży arkusz papieru, np. papieru pakowego, do odrysowania sylwetki dziecka.
- Grube flamastry lub markery w kilku kolorach.
- Dużą mapę Polski (załącznik nr 2) oraz mapę kraju, w którym mieszkają dzieci.
- Karty pracy „Moja mapa emocji" (załącznik nr 3).
- Kredki lub flamastry do wykonania kart pracy.
- Taśmę klejącą lub masę mocującą do przymocowania map i arkuszy papieru.

Załączniki do wydrukowania

Nr 1: karty emocji, strony 13 i 14.
Nr 2: mapa Polski, strona 15. Przygotuj także mapę kraju zamieszkania dzieci.
Nr 3: „Moja mapa emocji", strona 16.

Krok 1

Jaka to jest emocja?

Przygotuj obrazki przedstawiające podstawowe emocje: radość, smutek, złość i strach (załącznik nr 1). Pokaż je dzieciom i zapytaj, jakie to emocje.

Po odpowiedziach dzieci wyraźnie nazwij każdą emocję. Poproś, aby powtórzyły jej nazwę, najpierw wspólnie, a następnie indywidualnie. Wyjaśnij, że **każda emocja ma swój głos i coś do nas mówi**. Zachęć dzieci do powtarzania krótkich zdań i pokazywania odpowiedniej miny oraz gestu.

Radość

Cieszę się!

Smutek

Jest mi smutno.

Złość

Jestem zły.
Jestem zła.

Dziecko wybiera odpowiednią formę.

Strach

Boję się.

Możesz powtórzyć każde zdanie kilka razy, zmieniając intonację i zachęcając dzieci do wyrażania emocji całym ciałem: mimiką, gestami i postawą. Dzięki temu poznają nowe słownictwo i uczą się wykorzystywać je w prostych, codziennych komunikatach.

Krok 2 • przygotowanie i opowieść

Wyspy emocji

Przygotuj na podłodze cztery okręgi ze sznurków lub skakanek. Jeśli masz sznurki w różnych kolorach, wykorzystaj je. Dzieciom będzie łatwiej zapamiętać poszczególne emocje.

Podczas opowiadania historii połóż na każdej wyspie odpowiedni obrazek emocji (załącznik nr 1).

Opowiedz dzieciom bajkę

Dawno temu emocje postanowiły zamieszkać na swoich wyspach. Niebieska emocja zamieszkała na Wyspie Smutku. *(Połóż na niebieskiej wyspie obrazek smutku.)* Czerwona emocja zamieszkała na Wyspie Złości. *(Połóż obrazek złości.)* Fioletowa emocja zamieszkała na Wyspie Strachu. *(Połóż obrazek strachu.)* Zielona emocja zamieszkała na Wyspie Radości. *(Połóż obrazek radości.)*

Każda wyspa potrzebuje magicznych iskierek. *(Pokaż kubek z iskierkami, np. dużymi klockami lub żetonami.)* Dzięki nim staje się coraz piękniejsza. Wyspa dostanie iskierkę, gdy rozpoznacie i nazwiecie emocję, którą może czuć bohater. Czy pomożecie emocjom zdobyć jak najwięcej iskierek?

Wyjaśnij zasady zabawy

Za chwilę przeczytam Wam krótkie historie. Posłuchajcie uważnie i zastanówcie się, jaką emocję może czuć bohater. Gdy już będziecie wiedzieć, przejdźcie na wyspę tej emocji. Wspólnie nazwijcie wybraną emocję. Wybrana wyspa otrzyma magiczną iskierkę!

Różne emocje mogą pasować do tej samej historii

Podane na kolejnych stronach emocje to przykładowe odpowiedzi. Dzieci mogą wskazać także inne emocje pasujące do sytuacji. Nie muszą wybierać tej samej wyspy.

Krok 2 • część 1 z 2

Historie na Wyspy Emocji

Czytaj po jednej historii. Daj dzieciom czas na wybór wyspy i wspólne nazwanie emocji.

1.	Ola dostała lody.	radość
2.	Babcia przyjechała w odwiedziny.	radość
3.	Kacper zgubił swojego ulubionego misia.	smutek lub złość
4.	Tata przeczytał Zosi ulubioną bajkę.	radość
5.	Maja przegrała grę i bardzo się zdenerwowała.	złość
6.	Franek zburzył Antkowi wieżę z klocków.	złość
7.	Ktoś nagle krzyknął.	strach
8.	Kuba znalazł na placu zabaw nowego kolegę.	radość
9.	Chłopiec zgubił mamę w sklepie.	strach
10.	Ciocia dostała piękne kwiaty.	radość
11.	Zosia zobaczyła dużego pająka.	strach
12.	Kolega nie przyszedł dziś do przedszkola.	smutek

Krok 2 • część 2 z 2

Historie na Wyspy Emocji

Czytaj po jednej historii. Daj dzieciom czas na wybór wyspy i wspólne nazwanie emocji.

13.	Balonik pękł tuż przed urodzinowym zdjęciem.	**smutek** lub **złość**
14.	Franek zbudował bardzo wysoką wieżę z klocków.	**radość**
15.	Dziś są urodziny Olafa.	**radość**
16.	Tata nie pozwala Michałowi zjeść kolejnego cukierka.	**złość** lub **smutek**
17.	Mama powiedziała, że czas zakończyć oglądanie bajki.	**złość** lub **smutek**
18.	Pada deszcz i Carmen nie może wyjść na dwór.	**smutek** lub **złość**
19.	Ania wygrała wyścig.	**radość**
20.	W pokoju zrobiło się bardzo ciemno.	**strach**
21.	Brat zjadł ostatnie ciastko.	**złość** lub **smutek**
22.	Dziewczynka zgubiła swoją maskotkę.	**smutek**
23.	Dzieci poszły na plac zabaw.	**radość**
24.	Dominik nie wie, gdzie jest tata.	**strach**

Krok 3

Gdzie mieszkają emocje?

Przygotuj duży arkusz papieru, np. papier pakowy. Poproś jedno z dzieci, aby położyło się na arkuszu, a następnie odrysuj jego sylwetkę. Powstały kontur połóż na podłodze lub zawieś w widocznym miejscu.

Powiedz dzieciom, że każdy z nas czuje emocje. Zapytaj, czy zastanawiały się kiedyś, gdzie one mieszkają. Czy radość mieszka tylko w głowie? A może smutek chowa się w brzuchu? Wyjaśnij, że za moment spróbujecie to wspólnie odkryć.

Pokazuj kolejno obrazki emocji (załącznik nr 1). Przy każdej emocji zapytaj: **„Gdzie w swoim ciele czujesz tę emocję? W jaki sposób ją czujesz?”** Gdy dziecko odpowie, daj mu pisak w kolorze danej emocji i poproś, by narysowało ją we wskazanym miejscu.

Dzieci mogą umieszczać emocje w różnych miejscach sylwetki: na głowie, brzuchu, sercu, rękach, nogach czy klatce piersiowej. Nie ma jednej poprawnej odpowiedzi. Każde dziecko opiera się na własnych doświadczeniach.

Podsumuj ćwiczenie

Każdy z nas może odczuwać emocje trochę inaczej. Niektóre dzieci czują złość w rękach, bo mają ochotę mocno zacisnąć pięści. Inne czują strach w brzuchu albo radość w całym ciele. Wszystkie odpowiedzi są dobre, ponieważ każdy człowiek przeżywa emocje na swój własny sposób.

Krok 4

Emocje w różnych miejscach świata

Przygotuj dużą mapę Polski (załącznik nr 2) oraz mapę kraju, w którym mieszkają dzieci. Powiedz dzieciom, że emocje mieszkają nie tylko w naszym ciele. Mieszkają także we wspomnieniach i w różnych miejscach, które odwiedzamy. Są takie miejsca, które kojarzą nam się z radością, inne ze smutkiem, strachem albo złością. Dzisiaj stworzymy mapę naszych emocji.

Poproś dzieci, aby przypomniały sobie, jakie uczucia kojarzą im się z Polską i z krajem, w którym mieszkają. Narysujcie je na mapach i porozmawiajcie o sytuacjach, które się z nimi kojarzą.

Krok 5

Moja mapa emocji

Powiedz dzieciom, że każdy z nas ma swoją mapę emocji. Różne miejsca mogą wywoływać różne uczucia. Jedno dziecko może cieszyć się, gdy myśli o Polsce, bo pamięta wakacje u babci. Inne dziecko może poczuć smutek, bo tęskni za rodziną. Wszystkie emocje są naturalne i ważne, a każdy z nas może czuć coś innego.

Zaprezentuj dzieciom kartę „Moja mapa emocji” (załącznik nr 3) i poproś, by narysowały lub napisały, kiedy i gdzie doświadczają tych emocji. Po zakończeniu prac zaprezentujcie je w kręgu i podsumujcie temat zajęć.

Karta pracy

Wydrukuj załącznik nr 3 ze strony 16. Każde dziecko otrzymuje własną kartę.

Dodatkowe ćwiczenie ruchowe

Emocjonalny pociąg

Poproś dzieci, aby ustawiły się jedno za drugim i stworzyły długi pociąg. Pierwsze dziecko lub nauczyciel jest lokomotywą, a pozostałe dzieci to wagony. Powiedz dzieciom, że są częścią magicznego pociągu, który potrafi zmieniać emocje zgodnie ze wskazówkami lokomotywy. Następnie ruszcie. Wydawaj polecenia i pokazuj dzieciom, jak mogą się zachowywać.

Przykładowe polecenia

Pociąg radosny!

Dzieci idą żwawo, w bezpiecznym tempie, uśmiechają się, machają rękami i wesoło mówią: „Tu, tuuu!”.

Pociąg smutny!

Dzieci poruszają się bardzo powoli, mają smutne miny, opuszczone ramiona i cicho mówią: „Tu... tu...”.

Pociąg przestraszony!

Dzieci idą ostrożnie, rozglądają się na boki, robią wielkie oczy i cicho szepczą: „Tu... tu...”.

Pociąg zły!

Dzieci mocniej stawiają kroki, marszczą brwi i głośniej mówią: „TU! TU!”.

Dodatkowe ćwiczenie ruchowe

Pociąg rusza dalej

Inne polecenia

- Pociąg jedzie na wakacje! Hurra!
- Nagle zrobiło się bardzo ciemno.
- Pociąg musi długo czekać na zielone światło.
- Na stacji czekają wszyscy przyjaciele!
- Pada deszcz i nikogo nie ma na stacji.
- Pociąg widzi ogromną burzę.
- Pociąg zobaczył piękną tęczę!
- Pociąg dojechał nad morze! Ale się cieszy!
- Pociąg żegna swoich przyjaciół.

Po kilku rundach porozmawiajcie

- Którym pociągiem jechało się najłatwiej?
- Który pociąg był najśmieszniejszy?
- Czy łatwo było pokazać każdą emocję całym ciałem?

Załącznik nr 1 • część 1 z 2

Karty emocji

Wytnij karty wzdłuż zewnętrznych linii.

Radość

Cieszę się!

Smutek

Jest mi smutno.

Załącznik nr 1 • część 2 z 2

Karty emocji

Wytnij karty wzdłuż zewnętrznych linii.

Złość

Jestem zły.
Jestem zła.

Strach

Boję się.

Załącznik nr 2 • mapa do rozmowy o emocjach

Polska

Zaznaczcie miejsca i emocje, które się z nimi kojarzą.

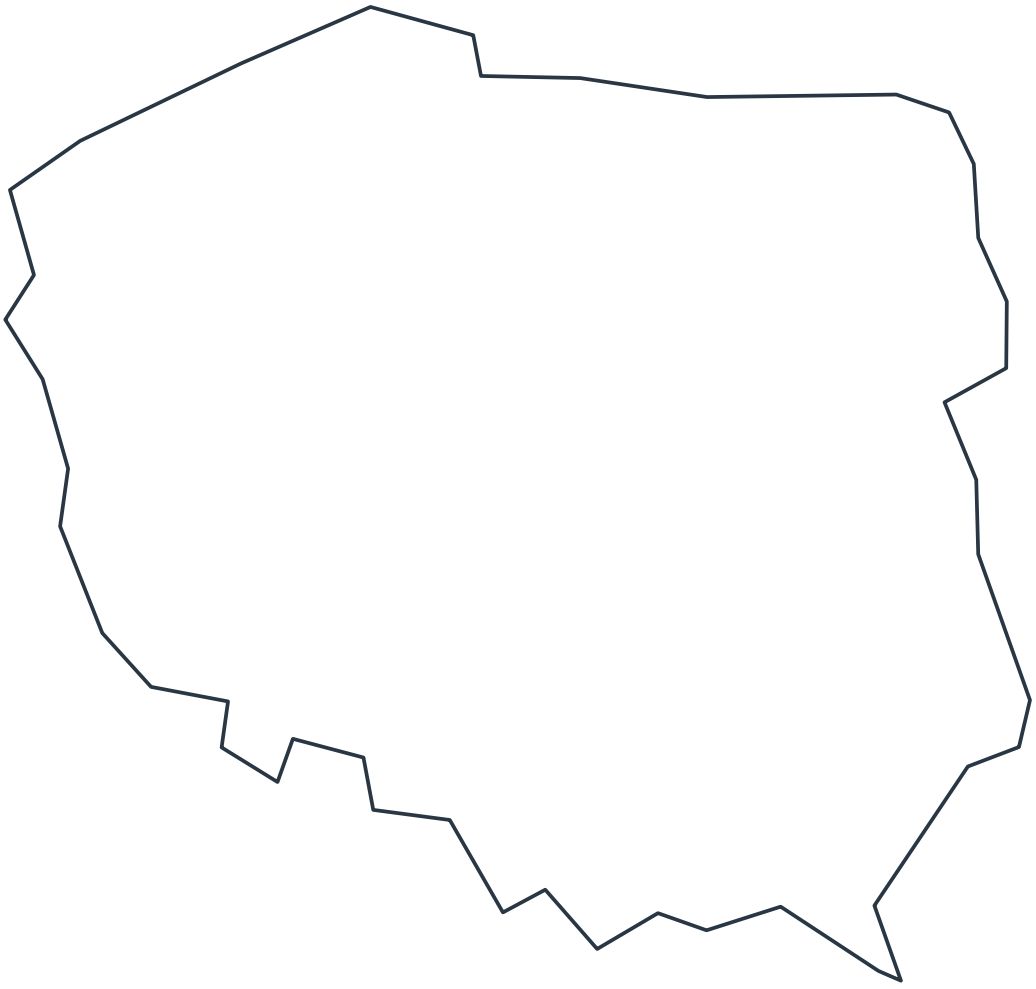

Do ćwiczenia przygotuj także mapę kraju, w którym mieszkają dzieci.

Mapę można powiększyć do formatu A3, aby cała grupa mogła na niej rysować.

Załącznik nr 3 • karta pracy

Moja mapa emocji

Imię: _____

Narysuj lub napisz, kiedy i gdzie czujesz te emocje.

Radość

Kiedy? Gdzie?

Smutek

Kiedy? Gdzie?

Złość

Kiedy? Gdzie?

Strach

Kiedy? Gdzie?

INSTYTUT ROZWOJU JĘZYKA POLSKIEGO

Sfinansowano przez
Instytut Rozwoju Języka Polskiego
ze środków budżetu państwa